

sammenligner dette med vår evne til å se ting (Aristoteles, 1999, 1142a29-31), det vil si at vår evne til å forstå hva som står på spill i en situasjon og se hva som kreves av oss. Et annet vesentlig poeng for Aristoteles er at dette er noe vi lærer oss og utvikler gjennom livet. Når vi utvikler oss som dydige mennesker, endres både våre følelser og måten vi oppfatter og vurderer situasjoner på seg.

Dette minner på mange måter om hvordan vi tenker om barneoppdragelse. Når vi er små, blir vi fortalt hvordan vi skal oppføre oss og hva vi bør gjøre, men etter hvert som vi blir voksne, utvikler vi en selvstendig evne til å forstå og evaluere situasjoner. Dydsetikken går altså praktisk til verks: Vi lærer gjennom å øve oss på ulike situasjoner gjennom livet. Å bygge en dydig karakter er med andre ord litt som å lære seg andre praktiske ferdigheter. Etter hvert som ferdighetene våre utvikler seg, er vi derimot mindre avhengige av denne veiledningen. Når vi har lært oss å spille piano, vurderer vi ikke før hver note hvilken tangent vi skal plassere fingeren på; det blir nesten som en refleks.

Et eksempel på at moralske situasjoner krever slik praktisk klokskap, finner vi hvis vi ser til yrkesetikk, for eksempel medisinsk etikk. Selv om legevirket handler om å redde så mange liv som mulig, og har tydelige regler som omhandler legens plikter, er det ikke slik at hver situasjon legen står overfor, lar seg løse gjennom prinsipper om nytte eller plikt. Av og til står legen overfor situasjoner hvor ulike hensyn må veies opp mot hverandre, og som ikke har en åpenbar løsning. Vi kan se for oss personer som motsetter seg enkelte operasjoner av religiøse overbevisninger, for eksempel når medlemmer av Jehovas vitner nekter å få blodoverføring (Gardiner, 2003), eller

tvangsmedisinering av psykiatriske pasienter (Armstrong, 1999). Vi vil tenke at en god lege i slike situasjoner er en lege som har *medfølelse* og som er *respektfull*, *ærlig* og *medmenneskelig*, for eksempel. Hvilke dyder som er de viktige i legeyrket, lærer legen gjennom erfaring med pasienter. Hva som skal til for å bli en god lege, er altså ikke noe som avgjøres av etiske prinsipper som kommer utenfra, men som baserer seg på legens erfaring og kunnskap.

18.5 Det gode liv

Et vesentlig trekk ved dydsetikken er at vi ikke bare bør strebe etter å være dydige fordi det får oss til å handle riktig i møte med andre, men fordi dydene bidrar til at vi fungerer godt og lever gode liv. Begrepet Aristoteles bruker når han skriver om dette, er *eudaimonia*. Dette oversettes ofte til «lykke» på norsk, men vi bør merke oss at dette forstås bredere enn som en flyktig følelse som kommer og går, og heller tar utgangspunkt i helheten i et levd liv (Vinje, 2022, s. 7). Et menneske er *eudaimon* dersom det har et liv som er *vellykket*. Spørsmålet om hva som utgjør et vellykket liv, er vanskelig å svare på, men vi kan se for oss at det for eksempel handler om å ha gode relasjoner og kunne bruke tiden sin på meningsfulle aktiviteter.

Noen ganger kan dydige handlinger sette oss i vanskelige situasjoner. Tenk på Nelson Mandela, som utviste stort mot gjennom sin aktivisme mot apartheid i Sør-Afrika, og som satt i fengsel i 27 år under harde forhold som er langt unna det vi vanligvis forbinder med lykke (Christensen, 2008, s. 49). Sammenhengen mellom dyd og lykke kan derfor virke kontraintuitiv. Grekerne mente derimot at det er i vår